

Vapo Oy
Paikalliset polttoaineet
Yrjönkatu 42
40100 JYVÄSKYLÄ

Viite

Ruostesuon (Pudasjärvi) turvetuotantohankkeen
ympäristövaikutusten arviointiohjelma 17.3.2009

Asia

YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO YVA-OHJELMASTA

Vapo Oy on hankkeesta vastaavana 23.3.2009 toimittanut Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskukselle ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (YVA) annetun lain (468/1994, muutokset 267/1999 ja 458/2006) mukaisen ympäristövaikutusten arviointiohjelman, joka koskee Ruostesuon ottamista turvetuotantokäyttöön Pudasjärvellä.

HANKETIEDOT JA YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIMENETTELY

Hanke

Hanke sijaitsee Oulun läänin pohjoisosassa Pudasjärven kaupungissa. Hankealueen pinta-ala on noin 300 ha, josta tuotantoon suunnitellun alueen pinta-ala on arviolta 215 ha. Hankkeen tarkoituksena on tuotantoalueen kuntoonpano ja energiaturpeen tuottaminen teollisuuden ja yhdyskuntien käyttöön. Kuntoonpanovaihe mukaan lukien hankealueen turvetuotantokäytön arvioidaan kestävän 25 - 35 vuotta, jonka jälkeen toteutettavilla jälkihoitotöillä alue valmistellaan myöhempään, alueelle tarkoituksenmukaiseksi katsottavaan jälkikäyttöön.

Hankkeesta vastaava

Vapo Oy
Paikalliset polttoaineet
Yrjönkatu 42
40100 JYVÄSKYLÄ

YVA-konsultti

FCG Planeko Oy
Puistokatu 2 A
40100 JYVÄSKYLÄ

Ympäristövaikutusten arviointimenettely

Ympäristövaikutusten arviointimenettely on keino selvittää ja arvioida ympäristövaikutuksia ja niiden merkittävyyttä osana hankkeiden suunnittelua. Samalla tarkastellaan hankkeiden toteuttamisvaihtoehtoja ja parannetaan kansalaisten tiedonsaantia ja osallistumismahdollisuuksia.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyä sovelletaan asiasta annetun lain (468/1994) 4 §:ssä tarkoitettuihin ja ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun asetuksen (713/2006) 6 §:ssä lueteltuihin hankkeisiin sekä lisäksi yksittäistapauksessa hankkeeseen, jonka todennäköisesti aiheuttamat haitalliset ympäristövaikutukset ovat merkittäviä ja rinnastettavissa asetuksessa mainittujen hankkeiden vaikutuksiin. Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun asetuksen hankeluettelon kohdan 2 e) mukaan arviointimenettelyä sovelletaan turvetuotantohankkeisiin, kun yhtenäiseksi katsottava tuotantopinta-ala on yli 150 hehtaaria.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä tarkastellaan hankkeen ja sen eri toteuttamisvaihtoehtojen merkittäviä, haitallisia ympäristövaikutuksia ja suunnitellaan, miten ko. vaikutuksia voidaan ennaltaehkäistä, lieventää ja myöhemmin seurata. Arviointimenettelyssä kuullaan viranomaisia, sidosryhmiä ja niitä, joiden oloihin tai etuihin hanke saattaa vaikuttaa. Kuuleminen ja tiedottaminen asiasta tulee lain mukaan järjestää arviointiohjelmasta ja -selostuksesta.

Hankkeesta vastaavan toimesta laaditun arviointiohjelman ja yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon perusteella hankkeesta vastaava selvittää hankkeen ja sen vaihtoehtojen vaikutukset ja toteutuskelpoisuuden sekä laatii ympäristövaikutusten arviointiselostuksen ja toimittaa sen yhteysviranomaiselle. Arviointiselostus ja yhteysviranomaisen siitä antama lausunto tulee liittää hanketta koskeviin hakemusasiakirjoihin otettavaksi huomioon hankkeen edellyttämiä lupapäätöksiä tai niihin rinnastettavia viranomaispäätöksiä valmisteltaessa.

Asiassa ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain tarkoittamana yhteysviranomaisena toimii Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus.

YHTEENVETO HANKKEESTA

Hanke ja sen toteutusvaihtoehdot

Ruostesuo sijaitsee 20 km Pudasjärven keskustaajaman pohjoispuolella noin 2 km Livon kylästä itään Livojoen valuma-alueella. Suon valumavedet laskevat Ruosteojan kautta Livojokeen Livon kylätaajaman kohdalla.

Hankealueen turvetuotannon päätarkoitus on energiaturpeen tuottaminen jyrsin- ja palaturpeena teollisuuden ja yhdyskuntien käyttöön. Tuotantomenetelminä alueella on suunniteltu käytettävän hakumenetelmää, kokooja- tai imuvaunumenetelmää tai palaturpeen nostoa. Pääkäyttäjiä tulisivat olemaan Oulun seudun voimalaitokset, tarvittaessa turvetta voidaan ajaa myös Rovaniemen suuntaan. Mahdollisen palaturvetuotannon käyttöpaikkoina ovat paikalliset lämpölaitokset.

Ympäristövaikutusten arvioinnissa on tarkasteltavana kolme toteutusvaihtoehtoa, joiden erot liittyvät vesienkäsittelymenetelmiin sekä ns. nollavaihtoehto eli hankkeen toteuttamatta jättäminen. Vaihtoehdot ovat:

VE 0: Turvetuotantohanketta ei toteuteta, mikä tarkoittaa sitä, että turvetuotantoa ei aloiteta Ruostesuolla lainkaan.

Alueen nykytila säilyy ennallaan. Vaihtoehto toimii perustana arvioitaessa hankkeeseen liittyviä taloudellisia, sosiaalisia ja muita vaikutuksia ja se on vertailukohtana muille vaihtoehdoille hankkeen ympäristövaikutuksia arvioitaessa.

Hankealueesta on 71,9 % metsäojitettu ja ojittamatonta aluetta on 28,1 %. Suoalueen korkeus merenpinnasta on 123 - 130 m.

VE 1: Hanke toteutetaan koko tuotantokelpoisella alueella, vesienkäsittelymenetelmänä sulan maan aikainen pintavalutus.

Turvetuotantoalueen koko auma-alueineen on noin 250 ha. Vesienkäsittelymenetelmänä on sulanmaan aikainen pintavalutus, talvella laskeutusaltaat ja virtaamansäätö. Pintavalutuskenttä suunnitellaan hallussa olevalle, mahdollisuuksien mukaan ojittamattomalle alueelle.

VE 2: Hanke toteutetaan koko tuotantokelpoisella alueella, vesienkäsittelymenetelmänä ympärivuotinen pintavalutus

Turvetuotantoalueen koko auma-alueineen on noin 250 ha. Vesienkäsittelymenetelmänä on ympärivuotinen pintavalutus. Pintavalutuskenttä suunnitellaan hallussa olevalle, mahdollisuuksien mukaan ojittamattomalle alueelle.

VE 3: Hanke toteutetaan koko tuotantokelpoisella alueella, vesienkäsittelymenetelmänä sulanmaan aikainen kemikalointi

Kemikalointiasema ja siihen liittyvät saostusaltaat vaativat vähemmän tilaa kuin pintavalutuskenttä, joten tuotantoalueen koko auma-alueineen tässä vaihtoehdossa on noin 255 ha. Tuotantoalueen vesienkäsittelynä on sulanmaan aikana kemikalointi. Ilman lämpötilan ollessa alle +0 astetta vedet johdetaan lasketusaltaiden ja virtaamansäädön kautta alapuoliseen vesistöön.

Vaihtoehdoissa 1, 2 ja 3 vesien johtamisreitti on laskuojaa pitkin Ruosteojaan, josta edelleen Livojokeen. Jyrsinpoltturpeen kuljetusreitti kulkisi työmaatietä pitkin olemassa olevalle metsäautotielle ja siitä edelleen Kivarintietä kantatie 20 pitkin Oulun suuntaan ja tietä 78 Pudasjärven suuntaan.

Hankkeen liittyminen muihin hankkeisiin ja suunnitelmiin

Ruostesuo sijaitsee Iijoen vesistöalueella (61), jolla vuonna 2007 oli turvetuotannossa olevia alueita 5126 ha, kuntoonpanossa olevia alueita 458 ha ja tuotannosta jo poistuneita 500 ha. Livojoen valuma-alueella ei ole ollut turvetuotantoalueita.

Ruostesuon kanssa samanaikaisesti Vapo Oy käynnistää Pudasjärven kunnan alueella Konttisuon, Kuokkasuon ja Vastasuon turvetuotannon YVA-menettelyt. Näistä Vastasuon sijaitsee Livojoen alueella.

Hankkeen on lisäksi todettu liittyvän mm. seuraaviin hankkeisiin, suunnitelmiin ja ohjelmiin:

- hallitusohjelma 2007
- valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet
- Pohjois-Pohjanmaan energiastrategia 2015
- maakuntaohjelma 2007 - 2010
- maakuntaohjelman 2007 - 2010 ympäristöselostus
- maakuntakaava
- Pohjois-Pohjanmaan ympäristöstrategia
- kansallinen suo-ohjelma
- Natura 2000 -verkosto

Hankkeen edellyttämät luvat

Ympäristönsuojeluasetuksen (169/2000) 1 §:n kohdan 7 d) perusteella turvetuotannolle ja siihen liittyvälle ojitukselle on oltava ympäristönsuojelulain (86/2000) mukainen lupa, jos tuotantoalue on yli 10 hehtaaria.

ARVIOINTIOHJELMASTA TIEDOTTAMINEN JA KUULEMINEN

Asiassa yhteysviranomaisena toimiva Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus on tiedottanut ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta kuuluttamalla siitä Pudasjärven kaupungin, Yli-Iin ja Iin kuntien sekä Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksen ilmoitustauluilla 6.4. – 15.5.2009. Kuulutus on julkaistu sanomalehdissä Kaleva ja Iijokiseutu. Arviointiohjelma ja kuulutus ovat kuulutuspaikkojen lisäksi olleet kuulutusajan nähtävillä kyseisten kuntien pääkirjastoissa sekä Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksessa ja ympäristökeskuksen internet-sivuilla.

Ympäristökeskus on pyytänyt arviointiohjelmasta lausunnot Pudasjärven kaupungilta, Yli-Iin ja Iin kunnilta, Oulunkaaren ympäristölautakunnalta, Pohjois-Pohjanmaan liitolta, Metsähallitukselta, Oulun lääninhallituksen sosiaali- ja terveystoimialalta, Tiehallinnon Oulun tiepiiriltä, Kainuun TE-keskukselta, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitokselta, Livon ja Pudasjärven kylän kalastuskunnilta, Iijoen vesistön kalastusalueelta, Oulun läänin vesiensuojeluyhdistykseltä, Pohjois-Pohjanmaan luonnonsuojelupiiri ry:ltä, Pohjois-Pohjanmaan lintutieteelliseltä yhdistykseltä, Pudasjärven ja Pudasjärven Livon paliskunnilta sekä Oulun yliopistolta.

Hankkeesta ja arviointiohjelmasta järjestettiin 21.4.2009 tiedotustilaisuus Pudasjärvellä kehittämiskeskus Pohjantähden tiloissa. Tilaisuudessa oli läsnä hankkeesta vastaavan, konsultin ja yhteysviranomaisen edustajat mukaan lukien 24 henkilöä.

LAUSUNNOT JA MIELIPITEET

Arviointiohjelmasta annettiin yhteensä 12 lausuntoa. Hanketta tai arviointiohjelmaa koskevia kannanottoja jätettiin yhteensä 6, joista puolet on yksityishenkilöiden ja puolet yhdistysten tai osakaskuntien edustajien allekirjoittamia. Kopiot lausunnoista toimitetaan tämän lausunnon liitteenä hankevastaavalle. Seuraavassa on esitetty yhteenvedo lausunnoista ja kannanotoista siltä osin kuin ne koskevat arviointiohjelman sisältöä ja siihen esitettyjä tarkennuksia tai lisäyksiä.

Yli-Iin kunnan yhdyskuntatekninen lautakunta toteaa lausunnossaan, että Iijoen veden määrä vaihtelee vuosittain ja sitä on kuormitettu turvetuotannolla jo neljän vuosikymmenen ajan. Vesistöä on muutettu mm. voimalaitosrakentamisella ja osaan

voimalaitosten alapuolisista, vanhan uoman pintavesialtaista on kertynyt runsaasti kiintoainetta ja ne ovat vedenlaadultaan heikossa kunnossa.

Lautakunta esittää ohjelman kohtaa 5.4.4 tarkennettavaksi niin, että siitä voi selkeästi todeta, millä vesienpuhdistusvaihtoehdoilla vesienkuormituksen määrää ja merkittävyyttä arvioidaan. Hankkeen vesistökuormitusta tulee tarkastella ja arvioida laajemmin kuin ohjelmassa on esitetty. Turvetuotannon ja muun vesistökuormituksen kokonaisvaikutus Iijoen vesistöön ja vedenlaatuun tulee määrittää kokonaisuudessaan ja ottaa se arvioinnin lähtökohdaksi sekä huomioida veden laadun muutokset aina 1970-luvulta alkaen. Tavoitteena toimenpiteiden, suunnitelmien ja ohjelmien laatimisessa ja toteuttamisessa tulee olla Iijoen vedenlaadun kokonaisvaltainen parantaminen.

Iin kunnanhallitus toteaa lausuntonaan, että mikäli lupa myönnetään, toiminta määritetään järjestettäväksi niin, että vaikutukset alapuolisiin vesistöihin ovat mahdollisimman vähäiset.

Oulunkaaren ympäristölautakunta toteaa lausunnossaan mm., että turvetuotantoon tulee ottaa ensisijaisesti tuotantoalueisiin liittyviä soita, ojitettuja soita tai sellaisia ojitamattomia soita, joiden luonnon- ja kulttuuriarvot eivät ole seudullisesti merkittäviä. Livojoen tilaan vaikuttavat toimenpiteet on suunniteltava siten, että arvokkaaksi nimeytyneen vesialueen soveltuvuutta kyseisen luokituksen perusteena oleville eliölajeille ei vaaranneta.

Ympäristölautakunta katsoo lausunnossaan, että arviointiohjelma on pääpiirteissään kattava ja se kohdistuu oikeisiin kohteisiin. Samalla suunnalla sijaitsevien soiden ympäristövaikutusten arviointia yhtä aikaa pidetään hyvänä. Arvioinnissa tulisi lisäksi enemmän huomioida jo olemassa olevien tuotantoalueiden vaikutukset yhdessä nyt kaavailtujen hankkeiden kanssa.

Ilmastonmuutoksen vaikutuksia tulisi arvioida laajemmilla valuma-alueilla esim. rankkasateiden ja epätavallisten tulvien toteutuessa. Turvetuotannon ja soiden poistuman yhteisvaikutuksia tulisi arvioida turvetuotannon lopettamista huomattavasti pidemmälle ja tuotantoalueiden palauttaminen soiksi on myös selvitettävä todellisena vaihtoehtona.

Valumavesien kemikaloinnista edellytetään selvitettävän sen mahdolliset vaikutukset jokihelmisimpukan eri kehitysvaiheisiin ja muutoinkin eri kuormitteiden vaikutuksista jokihelmisimpukkaan tulee olla selvillä. Selvityksissä tulee kiinnittää huomiota Livojoen tilan mahdollisiin muutoksiin ja Livojokeen ainoana tällä alueella olevana turvetuotannon ulkopuolisena jokena.

Pohjois-Pohjanmaan liitto toteaa maakunnan energiastrategian tavoitteena olevan nykyisen turvetuotantotason säilyttäminen. Uusi tuotanto on kohdistettava sekä tuotantotalouden että ympäristön edellytykset täyttäen. Arviointiohjelmassa on todettu maakuntakaavan muuta alueidenkäyttöä koskevat, hankkeeseen mahdollisesti liittyvät merkinnät ja vaikutuksia maakuntakaavassa oleviin kohteisiin tarkastellaan asiallisella tasolla. Maakuntakaavan yleismääräys valuma-alueittaisen vesistön kuormituksen vähentämisestä edellyttää päästöjen tarkastelua yhdessä muun kuormituksen kanssa. Tässä on erityisesti otettava huomioon maakuntakaavan Livojoen av-merkintä, jolla "osoitetaan lohikannan elvytysohjelmaan sisältyvien jokien pääuomat ja uhanalaisen eliölajiston kannalta erityisen arvokkaita virtavesistöjä".

Metsähallitus muistuttaa lausunnossaan, että Ruostesuon viereiselle Savisuolle ei 1990-luvulla saatu lupaa turvetuotantoon. Vesiylioikeus katsoi tuolloin kumoavassa

päätöksessään, että turvetuotannon kuivatusvesien johtamisesta aiheutuvat lisähaitat olisivat erityisesti yleiseltä kannalta katsottuna huomattavat. Metsähallituksen mukaan Livojoen virkistyskäyttöarvo on huomattava ja joen merkitys uhanalaisen raakun esiintymisalueen ja toisaalta merellisten vaelluskalojen kotiuttamis- ja lisääntymisalueena on erityisesti otettava huomioon.

Metsähallitus toteaa raakkukartoitukset tehdyn Livojoella 1990-luvun alussa, jolloin joen vedenlaatu oli nykyistä selvästi heikompaa. Joen kunnostamisen ja veden laadun parantumisen myötä on täysin mahdollista, että raakkukanta on levinnyt merkittävästi myös Livojoen alaosalle. Metsähallitus esittää ympäristövaikutusten arviointiin lisättäväksi Rytingin alapuolisen Livojoen raakkukartoituksen tekemisen.

Metsähallitus esittää tarkasteltavaksi myös vaikutusta hydrologiaan ja arvioimaan, kuinka hanke vaikuttaa yhdessä Vastasuon hankkeen kanssa vesienhoitolain tavoitteisiin ja Livojoen pysymiseen ekologisessa luokittelussa erinomaisena. Kalastovaikutusten osalta vaikutusalue on ulotettava koskemaan koko alapuolista Livojokea ja Ruosteojan kalasto, joka hankkeen vaikutuksesta käytännössä tuhoutuu, on selvitettävä sähkökoekalastuksin.

Ilmastovaikutusten arviointi yleispiirteisesti ei vastaa metsähallituksen mielestä yv lain tarkoitusta ja arviointiohjelmaan esitetään lisättäväksi selvitykset toiminnan vaikutuksista ilmaan ja ilmastoon lain tarkoittamalla tavalla. Vesistövaikutusten selvitys on ulotettava koko alapuoliseen Livojokeen.

Oulun lääninhallituksen sosiaali- ja terveisosasto toteaa lausunnossaan, että ihmisiin kohdistuvat vaikutukset tulee arvioinnin edetessä selkeyttää ja esittää arviointiselostuksessa selkeästi omina kokonaisuuksinaan. Puutteena pidetään sitä, ettei asukaskyselyn toteuttamistapaa ole esitetty arviointiohjelmassa. Kyselyn tulisi kattaa muutakin kuin kaivoselvityskyselyn, mm. vesistön virkistyskäytön ja paikallisen merkityksen, ja kysely tulisi kohdentaa laajemmalle alueelle. Arvioinnin yhteydessä olisi tarpeen tarkastella myös hankkeen paikallisia työllisyysvaikutuksia ja liikennevaikutusten arvioinnissa tulisi huomioida käytetyt kävelyreitit ja liikenteen vaikutus niiden turvallisuuteen.

Lääninhallituksen mukaan ihmisen terveyteen kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa tulee selkeästi erotella eri tekijöiden vaikutukset ihmisten terveyteen sekä sosiaaliset vaikutukset (esim. pölyn viihtyisyysvaikutukset) ja arviointiselostuksessa tulisi eritellä ns. hengittävän pölyn vaikutukset sekä yleisesti pölyn vaikutukset mm. viihtyisyyteen etenkin, jos vaikutusalueella sijaitsee pysyvää tai loma-asutusta.

Lääninhallitus pitää myönteisenä useamman hankkeen yhtäaikaisen YVA-prosessin mahdollistamaa hankkeiden yhteisvaikutusten tarkastelua.

Tiehallinnon Oulun tiepiiri pitää arviointiohjelmaa kattavana Ruostesuon turvetuotannon liikenteellisten vaikutusten osalta. Tiepiiri esittää lausunnossaan, että Ruostesuon, Vastasuon ja Konttisuon turvetuotannon liikenteellisiä yhteisvaikutuksia tarkasteltaisiin arviointiselostuksessa ja erityisesti on syytä tarkastella kevyen liikenteen turvallisuutta.

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos tuo esille soiden tärkeän merkityksen porojen kesälaidunalueina ja toteaa kantanaan, että hankealueiden soihin porolaitumina ja merkitykseen paikallisten paliskuntien poronhoidolle tulee jo YVA-ohjelman arvioinneissa ja selvityksissä kiinnittää suurempaa huomiota. Arvioinnissa tulee hyödyntää uusimpia laiduntutkimuksia ja tietoja alueen ja paliskunnan poronhoidosta.

Tutkimuslaitos pitää laadittua linnustoselvitystä hyvin pintapuolisena ja toteaa, ettei tehty vähäinen, kertaluonteinen linjalaskenta ole riittävä kuvaamaan luotettavasti pessimälinnuston runsautta ja rakennetta. Useampaan käyntikertaan perustuva reviiarikartoitus antaisi linnustosta huomattavasti tarkemman kuvan ja alueet voivat lisäksi olla merkittäviäkin muuтонаikaisia levähdyspaikkoja monille lajeille. Tutkimuslaitoksen mukaan linnustoselvityksiin yleensä, myös metsäkanalintujen osalta tulisi kiinnittää enemmän huomiota YVA-ohjelmassa.

Tutkimuslaitos huomauttaa, että turvetuotannon kalastovaikutusten luotettava arviointi edellyttää kattavampaa ja erityisesti tähän tarkoitukseen suunniteltua seurantaa, joka tulisi aloittaa jo ennen hankkeen käynnistämistä ja jatkaa sitä mahdollisen tuotannon aikana. Vesistöjen tilaa tulee arvioida nykysäännösten mukaisesti nimenomaan ekologisten muuttujien tilan perusteella. Ohjelmassa ei tutkimuslaitoksen mielestä esitetä riittävää arviointiohjelmaa, jolla ekologisen tilan muutoksia voidaan Livojoessa ja Iijoessa seurata riittävällä tarkkuudella kalastossa tapahtuvien muutosten muodossa.

Kainuun työ- ja elinkeinokeskus toteaa lausunnossaan, että Livojoki on vedenlaadultaan hyvä ja kalastoltaan arvokas joki, minkä vuoksi sen merkitys virkistyskäytölle on suuri ja ympäristövaikutusten arviointiin on kiinnitettävä erityistä huomiota. TE-keskus toteaa, ettei ohjelmasta käy ilmi, mitä velvoitetarkkailuaineistoja kalataloudellisten vaikutusten arvioinnissa on tarkoitus käyttää ja että olemassa on lähinnä Livojoen kalaston ja kalastuksen yleiskuvaa valottavaa tietoa. Lausunnossa tietoja edellytetään tarkennettavan niin, että saadaan käsitys kalastosta, kalastuksesta, saaliista ja kalojen poikastuotantoalueista kuormituksen vaikutusalueella Ruosteoja mukaan lukien.

Livojoen suuren kalataloudellisen arvon vuoksi TE-keskuksen mielestä esitettyjen vaihtoehtojen lisäksi on syytä arvioida myös sulan maan aikainen kemikalointi yhdistettynä muuna aikana käytössä olevaan pintavalutukseen.

Pohjois-Pohjanmaan luonnonsuojelupiiri ry edellyttää, että linnustoselvitystä täydennetään muuтонаikaisilla ja sulkasatoajan havainnoilla ja esitetään, miten viereen tuleva nostoalue vaikuttaisi Isosuon linnustoon. Lisäksi on selvitettävä, mikä merkitys Ruostesuon-Isosuon kokonaisuudella on alueen petolinnustolle reviiarin ruokailualueena sekä ylipäänsä lintukannoille.

Kasvillisuusselvitystä pidetään puutteellisena ja toteutusajankohdaltaan myöhäisenä. Selvitys on luonnonsuojelupiirin mielestä uusittava ja kartoitettava lajisto kattavasti sekä määritettävä suotyypit ja arvioitava niiden uhanalaisuus Suomen ympäristökeskuksen luontotyyppien uhanalaisuusselvityksen mukaisesti ajoittaen maastotyö lajien tunnistamisen kannalta optimaalisesti. Pienvesien ja uomien lähiympäristön tila ja luontoarvot on selvitettävä ja arvioitava hankkeen vaikutus Isosuon kasvistoon ja suotyyppeihin.

Luonnonsuojelupiiri pitää riittävää raakkuselvitystä, joka sisältää tiedot raakkuesiintymän laajuudesta ja elinvoimasta, tärkeänä osana vaikutusten arviointimenettelyä. Vaikutusten arviointialue tulee ulottaa Livojoen suulle asti.

Luonnonsuojelupiiri toteaa ohjelmaan listatuista keskeisistä suunnitelmista ja ohjelmista puuttuvan valtioneuvoston periaatepäätös vesiensuojelun suuntaviivoista vuoteen 2015 ja vuoden 2009 aikana hyväksyttävä Oulujoen-Ijoen vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelma vuoteen 2015. Vaikutuksia tulee tarkastella valuma-aluekohtaisesti valtakunnallisen alueidenkäyttötavoitteen edellyttämällä tavalla. Selostuksessa on arvioitava, mitä osin luonnontilaisen ja kaikilta osin kasvipeitteisen suon kuivatus turvetuotantoon vaikuttaisi Livojoen veden laatuun ja vesistön tilan ke-

hitykseen ottaen huomioon erilaiset sääolot, vuodenajat ja vesiensuojelurakenteiden toimivuuden vaihtelu. Siinä on myös arvioitava, vaarantaako hanke vesistön säilymisen erinomaisessa tilassa ja analysoitava Livojoen valuma-alueella samanaikaisesti viireillä olevien soiden kuivatushankkeiden yhteisvaikutuksia sekä toteuttamiskelpoisuutta. Vesistövaikutuksia on selvitettävä Ruosteojasta Livojoen suulle asti.

Luonnonsuojelupiiri toteaa, että ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen kohdistuvien vaikutusten arvioinnin rajaaminen arviointiohjelmassa esitetystä lähimpiin häiriintyneisiin kohteisiin on liian suppea, koska Ruostesuo-Isosuo -kokonaisuus on merkityksellinen luontoharrastusten ja virkistyskalastuksen kohteena.

Ilmastovaikutusten arvioinnin osalta lausunnossa pidetään tärkeänä kasvihuonekaasupäästöjen laskemista sekä suon kuivatuksen ja aumapäästöjen että turpeenpolton osalta, joihin on olemassa selkeät laskentaperusteet. Polton päästöjen arviointia YVA-lain mukaisessa menettelyssä pidetään tärkeänä sen vuoksi, ettei sitä erikseen edellytetä ympäristöluvan harkintavaiheessa. Ilmastomuutoksen hillintään liittyviä tekijöitä täytyy tarkastella myös EU:n ilmastopolitiikan ja YK:n ilmastopöytäkirjan näkövinkkelistä. Ilmastonsuojelua pidetään raakun ohella hankkeen epävarmuustekijänä ennakkoimalla kansainvälisten leikkauspäätösten lopettavan aikana turpeenpolton kokonaan kasvihuonekaasujen päästörajojen tiukentuessa.

Luonnonsuojelupiirin mukaan hankevaihtoehdoilla ei ole suuria eroja luonnon monimuotoisuuden kannalta, mutta lisävaihtoehtona hankealueen supistaminen rajaamalla läntinen osa vähentäisi haitallisia vaikutuksia Isosuohon. Suunnitelmaan tulisi lisätä neljäs vaihtoehto VE4, joka käsittää kemikaloinnilla tehostetun ympärivuotisen pintavalutuksen luonnontilaisen suon kautta.

Lausunnon mukaan tärkeintä on 0-vaihtoehdon perusteellinen arviointi ja muiden vaihtoehtojen vertaaminen siihen kaikkien ympäristövaikutusten ja erityisesti ilmastomuutokseen liittyvien tekijöiden osalta. Energiahankkeiden 0-vaihtoehtoon kuuluu esittää keinot, millä vaihtoehtoisella tavalla vastaava energiamäärä tuotetaan hankkeen jäädessä toteutumatta. YVA-selostuksessa tulee mm. selvittää, missä määrin Pudasjärven erittäin suurilla metsäenergiavaroilla voidaan korvata Ruostesuon mahdollisella säästämisellä menetettävä energiamäärä. Turpeenoton ja metsäenergian työllistävät vaikutukset on tuotava rinnakkain esille ja esitettävä vaihtoehtojen vertailua varten yhteenvetona, mitkä vaikutukset turve- tai metsäenergian käytöllä on alueen työllisyyteen, kasvihuonepäästöihin ja hiilivarastoihin, vesistöihin, luonnon monimuotoisuuteen sekä sen virkistyskäyttömahdollisuuksien turvaamiseen.

Pudasjärven Livon paliskunta ja Pudasjärven paliskunta tuovat yhteisessä lausunnossaan esille Ruostesuon merkityksen molempien paliskuntien tärkeänä porojen vasomis- ja kesälaidunalueena ja edellyttävät poronhoidon merkittävyyden näkymistä YVA-ohjelmassa ja arviointiselostuksessa. Lausunnon mukaan YVA-ohjelmassa ei paneuduta porotalouden kysymyksiin ja porotaloudelle aiheutuviin seurauksiin. Paliskunnat vaativat porotalouteen kohdistuvien vaikutusten ja riskien selvittämistä YVA-ohjelmassa ottamalla huomioon kaikki turvetuotantoon ja muuhun massiiviseen maankäyttöön liittyvät tekijät kokonaisvaltaisesti paliskuntatasolla tarkastellen. Turvetuotantoon käytettävien ja suunniteltujen alueiden kokonaisuus suhteessa paliskunnan kesälaidunalueiden määrään tulee selvittää.

Lausuntoon on koottu turvetuotannosta poroelinkeinolle aiheutuvia haittoja ja riskejä, jotka vaaditaan selvitettävän tarkemmin ja kattavammin yhteistyössä paliskuntien kanssa ennen mahdollisen toiminnan aloittamista. Haitat kohdistuvat poroihin mm. vasomarauhan ja laidunkierron häiriytymisenä, laidunalueenetyksinä ja tuotantoalu-

een ojuston sekä lisääntyvän liikenteen ja tiestön aiheuttamina turvallisuusriskeinä. Turvallisuusriskit kohdistuvat myös poronhoitajiin. Poronhoitajien ja paliskuntien työmäärä tulee myös lisääntymään porojen kokoamisen vaikeutuessa ja hyödyttömiksi käyvien rakenteiden siirtämis- ja uusimistarpeen vuoksi. YVA-menettelyssä vaaditaan myös suunniteltavaksi turvetuotannossa olleiden soiden jatkokäyttö siten, että suot palautetaan takaisin entiseen luonnontilaansa porolaitumiksi.

Lausunnossa tuodaan esille Livon kylän ja Livojokivarren historiallisia ja kulttuuriarvoja, joiden pelätään vaarantuvan hankkeen vuoksi. Livojoki todetaan nimetyn eliölajiston kannalta erityisen arvokkaaksi virtavesistöksi. Ruosteojassa on lausunnon mukaan tavattu suojeltua virtaseipiä ja Ruosteoja vaaditaan tutkittavaksi tarkemmin YVA-selvityksessä.

Vastustaen Konttisuon ottamista turvetuotantoon paliskunnat ovat lausunnossa luettelleet osan elinkeinolle koituvista edunmenetyksistä ja vaativat täyttä korvausta kaikista turvetuotannon myötä porotaloudelle ilmenevistä haitoista ja menetyksistä ja jatkuvan neuvottelumenettelyn käyttöönottoa turvetuottajan ja paliskuntien välillä.

Livon yhteisen alueen osakaskunta esittää lausuntonaan, ettei hanketta pidä toteuttaa. Perusteluina esitetään toistaiseksi turvetuotannon vaikutuksen ulkopuolella olevan Livojoen suurta merkitystä ja arvoa vapaa-ajan kalastukselle ja muulle virkistyskäytölle sekä rauhoitetulle jokihelmisimpukkakannalle. Samoin tuodaan esille vaikutukset lintusuona merkittävälle Isosuolle.

Pudasjärven luonnonsuojeluyhdistys ry vaatii jokihelmisimpukkakartoituksen tekemistä, koska raakkukantaa ei ole selvitetty 1990-luvun alun jälkeen. Luonnonsuojeluyhdistys pitää veloitettarkkailuun tukeutuvaa kalatalousselvitystä puutteellisena ja vaatii hankkeen vaikutuksia Ruosteojaan sekä vaikutuksia veloitteiden, vaelluskalahankkeen ja joen kunnostuksen tuloksellisuuteen selvitettäväksi. Kannanoton mukaan vesistövaikutuksissa on tarkasteltava hankkeen vaikutuksia valuma-alueen vedenpidätyskykyyn ja tulvakäyttäytymiseen ja vaikutusaluearajaus on ulotettava Iijokeen. Hankkeen vaikutuksia on tarkasteltava vesienhoitolain tavoitteiden kannalta.

Yleispiirteistä selvitystä ilmastovaikutuksista ei pidetä riittävänä, koska uudet tutkimustulokset mahdollistavat ilmastovaikutusten laskemisen YVA-lain mukaisesti. Kannanoton mukaan 0-vaihtoehdossa tarkasteluksi ei pidä hyväksyä vertailua muihin, ulkomaisiin fossiilisiin polttoaineisiin, vaan on selvitettävä paikallisten puupolttoainien vaihtoehto sosiaalisine ja ilmastovaikutuksineen.

Aitto-ojan kalaveden osakaskunta ja Aittojärven kyläseura ry toteavat yhteisessä kannanotossaan, etteivät hyväksy turvetuotannon aloittamista, koska pitävät Livojoen veden puhtautta tärkeänä kalaston, virkistyskalastuksen ja rantojen vapaa-ajan asutuksen ja käytön vuoksi.

AA ja BB toteavat kannanotossaan, että koko Iijoen vesistöalueen sijasta on asiallista selvästi tuoda esille, ettei Livojoen valuma-alueella ole yhtään turvetuotantoa eikä siihen liittyvää lupapäätöstä. Soilla on merkitystä valunnan määrään ja tulvavedenkorkeuksien kasvaminen lisää ravinteiden ja aineksen kulkeutumista vesistöihin.

Kannanotossa vaaditaan ympäristövaikutusten arvioinnissa selvittämään tarkka vesistöön kulkeutuvan ravinnekuorman ja orgaanisen aineen määrä ja pidetään ilmoitettuja vedenkäsittelymenetelmien tehoja heikkoina. Livojoen ollessa erityisen arvokas ja poikkeuksellisen hyvätilainen virtavesistö selvityksessä on kiinnitettävä poikkeukselli-

sen paljon huomiota turvetuotannon aloittamisen vaikutuksiin joen ekosysteemeihin ja lajistoon käyttäen selvitysten laatimiseen eri lajien erikoisasiantuntijoita. Vesistövaikutusten arviointi on tehtävä vähintään Iijokeen saakka. Myös pohjavesivaikutusten perusteellinen selvittäminen tuodaan esille.

Kannanotossa esitetään liikenteen vaikutukset selvitettäväksi riittävän laajasti sekä melun että muun häiriön osalta ja lisäksi laskettavaksi turvetuotannon aiheuttama, virkistys- ja vapaa-ajan käyttöön sekä luonnontuotteiden hyödyntämiseen liittyvä mahdollinen taloudellinen haitta koko Livojoen alueella.

Livokas ry esittää toimittamassaan lausunnossa, että vesistövaikutukset on arvioitava tuotantoalueen laskuojalta Iijokeen saakka, melu- ja pölyvaikutusten arviointi on ulotettava Livon kyläkeskukseen saakka ja vaikutukset ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen sekä taloudelliset vaikutukset on arvioitava Livon kylään laajuisena. Liikenteeseen liittyvät tarkastelut tulee tehdä niin, että siihen sisältyy Kivarintien liikenteessä tapahtuva muutos. Ohjelmassa edellytetään selkeästi ilmaistavan, ettei Livojoen valuma-alueella ole yhtään turvetuotantoaluetta.

Arviointiohjelman kohtaan 4.8 pyydetään lisäämään Livon kylän maankäytön kehittämiseen tähtäävän kyläsuunnitelman ja Livojoen arviointi maakuntakaavoituksessa Keski-Livolle saakka arvokkaaksi vesialueeksi. Kohtaan 5.2.1 todetaan tarpeelliseksi lisätä, että Livon vesiosuuskunnan vedenottamo sijaitsee pohjavesialueella, jonka halki kuivatusvedet on Ruosteojaa pitkin ajateltu johtaa. Kaivokysely tulee lausunnon mukaan suorittaa niin, että kuivatusvesien purkuojan Ruosteojan halkaiseman pohjavesialueen käyttäjät pystyvät vastaamaan kyselyyn.

Lausunnossa selvitetään asutuksen sijaintia Livon kylällä ja sen keskittymistä jokivarteen ja todetaan Ruostesuon kuivatusvesien koskettavan suoraan kaikkia Livon kylän vakituisia ja vapaa-ajan asukkaita. Kohdassa 5.5.3 esitetään arvioitavaksi alueen merkittävyys marjastuksessa ja kyläläisille tehtävällä kyselyllä hankkeen vaikutukset marjastukseen. Ajallisesti hankkeen vaikutusten arviointi tulee ulottaa vähintään 10 vuoden päähän tuotantotoiminnan päättymisestä.

CC on kannanotossaan todennut vedenkorkeuden Livojoessa Livonkylän sillan yläpuolella, jonne mm. Ruosteojan virtaama vaikuttaa, olevan tulva-aikaan jo nyt kriittisen. Kyseinen silta-aukko padottaa siten, että lisääntyvä vesimäärä aiheuttaa alueella olevien kymmenien kesämökkien kastumisvaaran.

DD ja EE ilmaisevat huolensa hankkeen vaikutuksista Livojoen ja Iijoen vedenlaatuun ja sen myötä jokivarsien virkistyskäyttömahdollisuuksiin sekä arvokalan palauttamiseen Iijokeen ja esittävät kannanottonaan vastustavansa jyrkästi hanketta.

YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO

Yhteysviranomaisen toteaa, että arviointiohjelma vastaa sisällöltään pääosin ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun asetuksen (713/2006) 11 §:n tarkoittamaa kokonaisuutta. Ohjelmasta annetuissa lausunnoissa ja kannanotoissa on tuotu monipuolisesti ja varsin seikkaperäisestikin esille perusteltuja näkökohtia, jotka liittyvät selvitysten laatuun ja laajuuteen sekä kohdentamiseen. Ympäristövaikutusten arviointiselvityksiä laadittaessa tulee ohjelmaan kirjatun lisäksi kiinnittää huomiota em. lausunnoissa sekä jäljempänä tässä yhteysviranomaisen lausunnossa esitettyyn.

Hankkeen kuvaus

Ohjelmassa on esitetty selkeästi tiedot hankkeen tarkoituksesta, sijainnista karttakuvineen ja hankevastaavasta. Lisäksi on esitetty lyhyt kuvaus turvetuotantohankkeen elinkaareen kuuluvista kuntoonpano-, tuotanto- ja jälkihoitovaiheesta sekä turvetuotantokäyttöä seuraavasta jälkikäyttövaiheesta esimerkinomaisine vaihtoehtoineen. Hankeselostukseen sisältyy myös kaavailtujen tuotantomenetelmien ja hankkeen kohdalla kyseeseen tulevien ja selvityksiin sisältyvien vesienkäsittelymenetelmien kuvaus.

Ruostesuon on todettu sijaitsevan Iijoen vesistöalueella, tarkemmin Ruostesuon kolmannen jakovaiheen valuma-alueella (61.517). Tiedot koko Iijoen vesistöalueen turvetuotannon laajuudesta on esitetty ja todettu, että mainitulla osavaluma-alueella ei vuonna 2007 ole ollut turvetuotantoa. Arviointiselostukseen asia on syytä täsmentää siten, että kyseisellä alueella ja koko Livojoen valuma-alueella ei vielä toistaiseksi ole turvetuotantoa. Selostuksessa on syytä myös tuoda esille ohjelmassakin mainitun, samanaikaisesti YVA-menettelyssä olevan Vastasuon sijoittuminen Livojoen valuma-alueelle sekä mahdolliset muut hankekaavailut kyseisellä valuma-alueella. Paikallaan on myös mainita lähes välittömästi Ruostesuon itäpuolella – tosin Kivarinjoen valuma-alueella – sijaitseva, turvetuotantoa varten ojitettu ja YVA-menettelyssä oleva Ylä-Koirasuo.

Hankkeen toteuttamiseen liittyvistä muista hankkeista ja ohjelmista on arviointiohjelmassa esitettyjen lisäksi mainittava mm. valtioneuvoston periaatepäätös 23.11.2006 "Vesiensuojelun suuntaviivat vuoteen 2015", ehdotus Oulujoen – Iijoen vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelmaksi vuoteen 2015, jonka valtioneuvosto hyväksynee vuoden 2009 lopulla sekä Iijoen vesistöalueella toteutusvaiheeseen edennyt hanke "Vaelluskalat palaavat Iijokeen".

Hankkeen vaihtoehdot

Ohjelman mukaan tarkasteltavana on hankkeen toteuttamatta jättämisen ohella kolme toteutusvaihtoehtoa, jotka eroavat toisistaan käytännössä vain vesienkäsittelymenetelmien osalta. Toteutusvaihtoehtojen valintakriteereitä tai määrittäysperusteita ei ole selostettu. Olisi saattanut olla tarpeen tarkastella, voidaanko ja missä määrin haitallisia vaikutuksia vähentää tai ehkäistä jättämällä hankealueen Ruostesuon eteläpuolinen osa tuotantotoiminnan ulkopuolelle tai toteuttaa hanke muutoin suppeampana.

Livojokea sivu-uomineen pidetään vedenlaadultaan, virkistyskäyttöarvoltaan ja eliöstöltään arvokkaana virtavetenä ja huoli turvetuotannon aiheuttamasta vesistön pilaantumisesta tai edellä mainittujen tekijöiden heikkenemisestä on tuotu esille useissa lausunnoissa ja kannanotoissa. Yhteysviranomaisen pitää tämän vuoksi ensiarvoisen tärkeänä, että tarkasteltavat vaihtoehdot ja niiden vertailu perustuvat toteutettavissa olevaan tekniikkaan ja realistiseen vedenkäsittelyrakenteiden toimintatavan arviointiin.

Pintavalutuskentän osalta tulee mm. laatia selvitys sen sijoittumisesta ja kyseisen alueen soveltuvuudesta aiottuun käyttöön. Arvioon on syytä liittää myös tarkastelu siitä, onko vaihtoehdon 2 mukaista ympärivuotista pintavalutusta mahdollista tai tarpeellista tehostaa tuotantokauden tai sulan maan aikaisella kemikaloinnilla. Erityisesti kemikaloinnin sisältävän vaihtoehdon kohdalla on arvioitava menetelmään liittyviä epävarmuustekijöitä ja riskejä sekä niiden mahdollisia vaikutuksia vesieliöstöön.

Nollavaihtoehdon kohdalla on joissakin lausunnoissa edellytetty selvitetävän laajasti ympäristövaikutuksineen, millä keinoin hankkeesta saatava energiamäärä on vaihtoeh-

toisesti tuotettavissa. Koska vastaavan energiamäärän tuottamiselle vaihtoehtoisilla polttoaineilla turvetta käyttävissä voimalaitoksissa, energian tuottamiselle muissa voimalaitoksissa, energian tuonnille ja ympäristövaikutuksiltaan todennäköisesti parhaimmalle keinolle eli energiankäyttäjien toteuttamalle energiansäästölle on löydettävissä lukuisia eri vaihtoehtoja, näiden ympäristövaikutusten kattava selvittäminen ja tarkastelu yhden turvetuotantohankkeen yhteydessä ei ole tarkoituksenmukaista. Yhteysviranomaisen pitää kuitenkin perusteltuna edellyttää tehtäväksi yleispiirteinen tarkastelu niistä vaihtoehtoista, joilla Ruostesuon polttoturve on korvattavissa niissä energiaa tuotettavissa laitoksissa, joiden käyttöön kyseinen raaka-aine on kaavailtu toimitettavan.

Tarvittavat luvat ja suunnitelmat

Ohjelmassa tuodaan esille hankkeen toteuttamisen edellyttämä ympäristölupa. Lupa on haettavissa YVA-menettelyn päättymisen jälkeen ympäristönsuojelulain (86/2000) mukaiselta toimivaltaiselta viranomaiselta, joka tällä hetkellä on Pohjois-Suomen ympäristölupavirasto. Lupaviranomainen ei ennakoon anna lausuntoa lupahakemukseen liitettäväksi. Kohdassa 11 mainitulla lausunnolla tarkoitettaneen YVA-menettelyn yhteysviranomaisen lausuntoa. Poikkeaminen vesilain (264/1961) tarkoittamien luontotyyppien muuttamiskiellosta edellyttää kyseisen lain mukaista lupaa.

Turvetuotantoalueelle mahdollisesti rakennettavat rakennukset edellyttävät maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) mukaista rakennuslupaa, jonka myöntää tarvittaessa kaupungin rakennusvalvontaviranomainen.

Ympäristön nykytilan kuvaus ja sitä koskevat selvitykset

Arviointiohjelmassa on selostettu hankealueen ympäristön nykytilaa osittain eri lähteistä saatuihin tutkimustietoihin ja osittain tätä hanketta varten laadittuihin selvityksiin perustuen. Käytetty lähdeaineisto on esitetty lähdeluettelossa. Alueen kasvillisuudesta ja linnustosta on tehty erillisselvitykset, joiden toteuttamistapaa ja -aikaa on kritisoitu ohjelmaan annetuissa lausunnoissa. Lausunnoissa on myös tuotu esille puutteellinen tietous alapuolisen vesistön kalastosta ja jokihelmisimpukan nykyisestä tilasta ja levinneisyydestä. Vaikutusten arviointia varten nykytiedoissa olevia puutteita on ohjelman mukaan tarkoitettu eri menetelmin täydentää. Täydentämistarpeeseen syvennyttään tarkemmin tämän lausunnon kohdassa "Ympäristövaikutukset ja niiden selvittäminen".

Asutuksen sijainnista hankealueeseen nähden esitetään mm. etäisyystietoja ja luonnehditaan asutuksen tiheyttä. Ohjelmassa todetaan, että lähin liikenneyhteyksien varrella oleva kylä, Pärjänsuo, sijaitsee noin 7 km:n etäisyydellä Ruostesuosta. Lausunman merkitystä on vaikea mieltää, koska edellä mm. todetaan Livon kylän lähimpien asumusten sijaitsevan 2,5 km:n etäisyydellä. Pärjänsuon kylätaajama ei liene Ruostesuon turpeenkuljetusreittien varrella.

Ympäristön kuvauksesta on täysin unohdettu turvetuotantoa varten ojitettu Ylä-Koirasuon alue Ruostesuon itä-kaakkoispuolella, jonka turvetuotannon ympäristövaikutusten arviointiselvitykset ovat meneillään.

Ehdotus tarkasteltavan vaikutusalueen rajauksesta

Ohjelmassa todetaan kullakin vaikutustyyppillä olevan erilainen vaikutusalueensa, joista on esimerkinomaiset luonnehdinnat. Selvitykset tulee laatia asianmukaisesti perustelluille vaikutusten kohdentumisalueille, jotka tulee arviointiselostuksessa selkeästi esittää tarvittaessa karttaliittein. Auerajauksissa tulee ottaa huomioon myös arvioitavissa olevat yhteisvaikutukset muiden, lähialueilla vireillä olevien turvetuotantohankkeiden kanssa sekä mahdolliset erot kuntoonpano- ja tuotantovaiheen vaikutusten laajuudessa.

Vesistövaikutukset esitetään arvioitaviksi laskuojalta Ruosteojaan ja Livojokeen saakka. Tarkastelualuetta ei voi pitää riittävänä, vaan vesistövaikutukset tulee arvioida myös Livojoella Iijokeen saakka.

Vaikutukset ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen on todettu tarkasteltavan lähimpiin häiriintyviin kohteisiin rajautuen. Näin ilmaistuna tarkastelualuerajaus on selvästi liian suppea, koska vaikutukset tulee selvittää koko ilmenemisalueellaan. On perusteltua ajatella, että kyseisiä vaikutuksia koetaan vähintäänkin vesistövaikutusten alueella, jonka vuoksi tarkastelualuetta on soveltuvin osin laajennettava Livojoen varteen.

Melu- ja pölyvaikutusten tarkastelualuetta ei ole selostettu ohjelmassa, vaan viitataan asiassa tehtyyn selvitykseen ja sen tuloksiin vaikutusetäisyyksistä. Arviointiselostuksessa tulee selkeästi esittää selvityksissä käytetyt menetelmät ja perusteet niiden mukaisille vaikutusalueiden rajaamiselle.

Ohjelman mukaan hankkeen vaikutukset arvioidaan ajallisesti hankkeen aloittamisesta sen päättymiseen saakka. Hankkeen voi todeta turvetuotannon osalta päättyvän alueen jälkihoitotöiden valmistumiseen, mutta turvetuotantokäyttöön liittyviä vaikutuksia ilmenee jälkikäyttömuodosta riippuen vielä tämän jälkeenkin. Eri vaikutusten selvittämisessä on syytä pyrkiä arvioimaan niiden merkittävyyttä ja ajallista kestoa myös jälkikäyttövaiheen aikana.

Porotalous on merkittävä hankealueen nykykäyttäjä ja huoli hankkeen vaikutuksista porotaloudelle on tuotu useissa lausunnoissa esille. Vaikutuksia kyseiseen elinkeinon tulee tarkastella riittävän laajasti asianosaisten paliskuntien alueella ottaen huomioon lähialueiden muut turvetuotantohankkeet.

Ympäristövaikutukset ja niiden selvittäminen

Maankäyttö

Aluetta koskevat maakuntakaavan merkinnät suunnittelumääräyksineen on selostettu hyvin arviointiohjelmassa. Ohjelmassa on tuotu esille myös maakuntakaava turvetuotantoa koskevat yleiset suunnittelumääräykset. Hanketta koskevien ohjelmien kohdassa (4.8) on esitetty valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin sisältyvät turvetuotannon sijoittumista ja suunnittelua koskevat tavoitteet.

Lausunnoissa on tuotu esille mahdollinen ristiriita maakuntakaavassa arvokkaaksi vesistöksi määritellyn Livojoen säilyttämisen kaavamerkinnän perusteiden edellyttämässä tilassa ja hankkeen toteuttamisen välillä. Selvitysten suunnittelussa ja laatimisessa sekä arviointiselostuksessa asiaan tulee erityisesti kiinnittää huomiota.

Ihmisten terveys, elinolot ja viihtyvyys

Ohjelman mukaan vaikutuksia elinoloihin, viihtyvyyteen ja terveyteen selvitetään mm. asukaskyselyn perusteella. Suunniteltua kyselyä ei ole selostettu tarkemmin ja mm. kyselyn kohdealueen laajuus jää epäselväksi. Toisaalla ohjelmassa esitetään kaivokyselyn lähettäminen 500 metrin etäisyydellä hankealueesta sijaitseville talouksille. Ihmisiin kohdistuvia vaikutuksia selvittävä kysely on tarkoituksenmukaista suorittaa edellä tässä lausunnossa määritetyllä tarkastelualueella, johon sisältyy Livojoki vesistövaikutusten todennäköisenä ilmenemisalueena. Kyselyllä tulee selvittää sekä vesistön että hankealueen merkitys asukkaiden virkistyskäytölle ja elinoloille.

Ihmisiin kohdistuvina vaikutuksina tulee arvioitaviksi myös melun ja pölyn vaikutukset, jotka ohjelmassa on esitetty arvioitavan olemassa olevien tutkimustietojen ja mallinnusten perusteella paikalliset olosuhteet ja erityispiirteet huomioiden. Meluhaittojen arvioinnissa tulee selvittää myös turpeen kuljetuksesta aiheutuvat meluhaitat. Turvepölyn leviäminen tulee selvittää erilaisissa sääolosuhteissa ja vaikutuksia tulee selkeästi erotellen arvioida sekä ihmisten terveyteen että ympäristön viihtyisyyteen kohdistuvilta osin. Arvioinnissa tulee ottaa huomioon myös mahdolliset poikkeustilanteet kuten turvepalot. Meluun ja pölyyn liittyvien päästöjen ja niiden vaikutusten osalta tulisi tarkastella myös näihin liittyviä mahdollisia eroja ohjelmassa esitettyjen vaihtoehtoisten tuotantomenetelmien välillä.

Vesistö

Livojoki on Iijoen suurin sivujoki. Joki on kunnostettu uittosäännön kumoamisen jälkeen 1990-luvun alkuvuosina ja sen kalakantaa on pyritty elvyttämään mm. taimenistutuksin. Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavassa Livojoki on merkitty uhanalaisen eliölajiston kannalta erityisen arvokkaaksi virtavesistöksi. Ehdotuksessa Oulujoen – Iijoen vesienhoitosuunnitelmaksi vuoteen 2015 Livojoki on luokiteltu ekologiselta tilaltaan erinomaiseksi.

Ohjelmassa on esitetty vuonna 2001 ja 2004 toteutettujen näytteenottojen analyysitulokset Livojoen vedenlaadusta. Ruosteojan vedenlaatua Vapo Oy on selvittänyt kolmella näytteenottokerralla kesäkauden 2008 aikana, lisäksi yksi analyysitulokset on ojan alaosalta vuodelta 1995. Ohjelmassa todetaan kuormitusarvion suuruus ja sen merkittävyys arvioitavan ennako- ja velvoitetarkkailujen tuloksiin sekä turvetuotannon ominaiskuormituslukuihin pohjautuen.

Yhteysviranomainen toteaa, että hankkeen vaikutusalueen vedenlaadun tarkastelussa ja vaikutusten arvioinnissa on käytettävä kattavasti vesistönsalta saatavissa olevia, myös ympäristöhallinnon seurannan tuottamia tuloksia. Niitä on tarvittavilta osin nykytilan selvittämiseksi täydennettävä ennakkotarkkailulla, joka etenkin Ruosteojan osalta vaatii selkeästi lisää analyysijä.

Vesistövaikutusten arvioinnissa on olennaista pohtia vesistönsalan tilannetta suhteessa vesienhoitosuunnitelmassa asetettuihin laatutavoitteisiin ja nyt suunnitellun turvetuotannon merkitystä siihen ottaen huomioon myös yhteisvaikutukset samanaikaisesti YVA-menettelyssä olevan Vastasuon turvetuotantohankkeen kanssa. Veden laatuun kohdistuvien vaikutusten ohella tarkastelussa on arvioitava myös vaikutuksia vesistön ekologiseen tilaan.

Turvetuotannon kuormituksen merkittävä riippuvuus sadannasta on syytä huomata ja vesistökuormitus vaikutuksineen tulee vuosikuormituksen lisäksi arvioida erikseen kesäaikana ja tuoda esille ylivirtaamatilanteisiin liittyvien kuormitushuippujen vaikutus

vesistön tilaan ja niiden merkitys vesieliöstölle. Turvetuotantohankkeen kuntoonpano- ja tuotantovaiheen kuormitus vesistövaikutuksineen eroaa mm. valumavesimääräen ja vedenkäsittelyrakenteiden toimivuuserojen vuoksi, joten näitä on myös tarkasteltava erikseen.

Kalasto

Kalastoon ja kalastukseen kohdistuvien vaikutusten tarkastelu perustuu ohjelman mukaan vedenlaatuvaikutusten arviointiin, kalatalouden velvoitetarkkailun tuloksiin sekä kalastusta koskevan tiedustelun tuloksiin ja haastatteluihin. Kainuun TE-keskuksen kalatalouden toimintayksikön lausunnossaan esittämän näkemyksen mukaan olemassa on lähinnä Livojoen kalaston ja kalastuksen yleistilaa valottavaa tietoa, joka vaatii tarkentamista vaikutusarvioiden laatimiseksi. Livojoen suuri kalataloudellinen arvo on tuotu esille useissa lausunnoissa. Yhteysviranomaisen edellyttää kalasto- ja kalastustietojen hankkimista kattavasti hankkeen koko vesistövaikutusalueelta Ruosteoja mukaan lukien. Olemassa olevia seuranta- ja tarkkailutuloksia sekä kalastustiedustelun tuloksia on syytä tarvittavilta osin täydentää esimerkiksi sähkökoekalastuksin.

Jokihelmisimpukka

Livojoessa esiintyy jokihelmisimpukkaa eli raakkua, joka kuuluu luonnonsuojelulain 47 §:n tarkoittamiin erityisesti suojeltaviin lajeihin. Yhteysviranomaisella ei ole tietoa, että arviointiohjelmassa todetusti jokihelmisimpukoita olisi tutkittu Livojoella varsin paljon. Uittoperkausten entisöintitöihin liittyen raakkukantaa inventoitiin vuonna 1992 tehdyin kenttätöin, jolloin lajin esiintyminen selvästi elinvoimaisine kantoineen keskittyi joen yläosalle Ryttingin yläpuolelle. Pienempiä esiintymiä tavattiin tuolloin myös joen alajuoksulla. Livojoen kalataloudellisten kunnostus- ja istutustöiden ansiosta raakun toukkavaiheen aikaisena väli-isäntänä toimivan taimenen kanta on vesistönsällä lisääntynyt, mikä on luonut edellytyksiä myös raakkukannan vahvistumiselle.

Kaikki vedenlaatua heikentävät ja vesistön pohjan liettymistä aiheuttavat toimenpiteet valuma-alueella turvetuotanto mukaan lukien ovat uhkana raakkukannan säilymiselle. Koska raakkukannan tämänhetkisestä tilasta ja levinneisyydestä ei ole edellä mainittua inventointia tuoreempaa tietoa, yhteysviranomaisen edellyttää 1990-luvulla tehdyn kartoituksen päivittämistä tarkoitusta varten tehtävin kenttätöin vesistövaikutusten tarkastelualueella. Arvioitaessa turvetuotantohankkeen vaikutuksia raakun elinolosuhteisiin ja lajin kannan kehitykseen tulee ottaa huomioon lajin herkkyys veden ja vesistön pohjan laadun muutoksille ja selvittää tarvetta sekä mahdollisuuksia kuormituspiikkien eliminoimiseksi.

Pohjavesi ja hydrologia

Ruostesuon välittömässä läheisyydessä ei sijaitse pohjavesialueita. Ohjelmassa on selostettu lähiympäristön pohjavesialueet. Näistä lähimpänä on Penikkakankaan pohjavesialue, jolla sijaitsee myös vedenottamo. Vaikutuksia on esitetty arvioitavan rakennetuille, hankealueesta 500 metrin etäisyydellä sijaitseville kiinteistöille lähetettävällä kaivokyselyllä. Kyselyn kohderyhmää on ohjelman pohjalta vaikea hahmottaa, koska lähimpien asuinrakennusten on todettu sijaitsevan Livon kylällä noin 2,5 km:n etäisyydellä hankealueesta. Kysely asiasta voitaneen toteuttaa soveltuvin osin ihmisiin kohdistuvia vaikutuksia selvittävän kyselyn yhteydessä.

Ruostesuon turvetuotantohankkeen hydrologisia vaikutuksia tai niiden selvittämistä ei ole mainittu arviointiohjelmassa. Tehokkaasti ojitetun suoalueen toiminta vesiä varastoivana ja valumia tasaavana alueena menettää merkityksensä ja saattaa näkyä osassa alapuolista vesistöä virtaaman äärevöitymisinä. Ruostesuon osalta asian merkitystä on syytä tarkastella vaikutusarvioita laadittaessa.

Kasvillisuus, eläimistö ja luonnon monimuotoisuus

Hankealueella on laadittu vuonna 2005 kasvillisuusselvitys, jonka mukaan hankealueelta löydettiin mm. alueellisesti uhanalaiseksi luokiteltua rimpivihvilää. Arviointi esitetään tehtäväksi lähtökohtana kyseinen selvitys. Arvioinnissa esitetään suon luonnontilaisuus, edustavuus ja arvo keidassuona sekä miten turvetuotanto siihen liittyvine toimineen vaikuttavat Ruostesuon ekosysteemiin kokonaisuutena ja sille ominaisiin luontotyypeihin ja niiden lajistoon.

Kasvillisuusselvityksen maastotöiden myöhäinen toteutusajankohta loppukesällä heikentää selvityksen luotettavuutta. Yhteysviranomaisen edellyttää selvityksen täydentämistä lajien tunnistamisen kannalta tarkoituksenmukaisena ajankohtana suoritettavien maastoinventoinnein.

Hankealueelle on laadittu linnustonselvitys vuonna 2005, jonka maastotyö tehtiin linjalaskentana 18.6. ja jota pidetään lähtökohtana vaikutusarviointille. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos sekä Pohjois-Pohjanmaan luonnonsuojelupiiri ry ovat lausunnoissaan pitäneet tehtyä selvitystä pintapuolisena ja puutteellisena myös pesimälinnuston osalta. Lisäksi tehdyllä selvityksellä ei saada tietoa alueen merkityksestä muuton-aikaisena levähdys- tai ruokailupaikkana.

Yhteysviranomaisen esittää hankealueen merkitystä linnuston kannalta selvitettäväksi lausunnoissa esille tuotujen, avoinna olevien seikkojen osalta. Tarpeelliset maastotyöt tulee toteuttaa selvitysten tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisina ajankohtina.

Vesilain mukaan tiettyjen luontotyyppien luonnontilan vaarantaminen on kielletty. Näitä ovat mm. luonnontilaiset uomat, lähteet ja alle hehtaarin suuruiset lammet. Arviointityössä tulee riittävin maastotöin selvittää tällaisten kohteiden sijainti hankkeen vaikutusalueella ja arvioida hankkeen vaikutukset ko. kohteisiin. Mahdollinen kyseisten luontotyyppien muuttaminen edellyttää riittävästi perusteltua poikkeamislupaa vesilain kiellosta.

Yhdyskuntarakenne, maisema ja kulttuuriperintö

Vaikutukset yhdyskuntarakenteeseen ja maankäyttöön arvioidaan tarkastelemalla hankkeen soveltuvuutta yhdyskuntarakenteeseen, infrastruktuuriin sekä alueen olemassa oleviin ja suunniteltuihin maankäyttömuotoihin. Apuna arvioinnissa käytetään maankäytön suunnitelmia, haastatteluja ja asukaskyselyn tuloksia,

Ohjelman mukaan maisemavaikutusten arvioinnissa analysoidaan maisemakuvan kannalta merkittävimmät näkymäsuunnat ja -alueet, miljöökokonaisuudet sekä maisemakuvultaan herkimvät alueet. Arvioinnissa tarkastellaan vaikutuksia valtakunnallisesti, maakunnallisesti ja paikallisesti arvokkaisiin maisemansuojelualueisiin ja kulttuuriympäristöihin. Arvioinnissa käytetään hyväksi karttoja, kartta-analyysijä, havainnekuvia ja leikkauspiirustuksia sekä tarvittaessa virtuaali- ja maastomalleja. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan arviointi on toteutettavissa esitetysti. Vertailuissa ja arvioinnissa on tarpeen mukaan selvitettävä haitallisiksi koettujen vaikutusten ehkäisemistä muuttamalla hankkeen toteutustapaa tai -laajuutta.

Luonnonvarojen hyödyntäminen ja virkistyskäyttö

Ohjelmassa mainitaan Ruostesuon olevan pienriistan metsästysaluetta ja tuodaan esille Villi Pohjolan virallisen kalastusalueen ulottuminen Livojärvestä Seitenoikean koskeen saakka. Kalastoa hoidetaan poikasten ja pyyntikokoisten taimenten istutuksin. Marjojen osalta Ruostesuolla todetaan olevan merkitystä lähinnä karpalo- ja hillasuo-
na.

Livojoella on varsin suuri merkitys sekä vakituiseen että loma-asutuksen ja myös kalastusmatkailijoiden virkistyskalastusalueena. Luonnonvarojen hyödyntämistä ja virkistyskäyttömuotoja sekä niiden merkitystä vesistönsalla ja hankealueella tulee selvittää esimerkiksi haastatteluin tai kyselyllä. Arvioinnissa tulisi ottaa huomioon myös Vastasuon tuotantohankkeen vaikutukset vesistöön liittyvien luontoharrastusten kohdalla.

Talous ja elinkeinot

Porotaloutta lukuun ottamatta hankkeen taloudellisten vaikutusten tarkastelua ei ole ohjelmassa esitetty. Taloudellisia vaikutuksia tulee käsitellä huomattavasti laaja-alaisemmin sekä ns. nollavaihtoehdon että toteutusvaihtoehtojen kohdalla. Oulun lääninhallituksen lausunnossa todetaan, että arvioinnin yhteydessä olisi tarpeen tarkastella myös hankkeen paikallisia työllisyysvaikutuksia. Yhteysviranomaisen pitää tätä tärkeänä todeten samalla, että arvioinnissa hankkeen ja turvetuotannon vaikutuksia on tältä osin syytä verrata muiden paikallisten energiaraaka-aineisiin tuotannon ja käytön vaikutuksiin.

Pudasjärven Livon ja Pudasjärven paliskuntien varsin seikkaperäisessä lausunnossa tuodaan esille runsaasti asioita, jotka koetaan uhkana tai haittana porotaloukselle. Ohjelman mukaan vaikutukset porotalouteen arvioidaan kokonaisvaltaisesti Ruostesuolla ja sen lähialueilla. Yhteysviranomaisen pitää tärkeänä ko. vaikutusten selvittämistä sellaisella tarkkuudella, että saadaan selkeä kuvaus siitä, mitä porotalouteen kohdistuvat haitat laadultaan ja laajuudeltaan todellisuudessa ovat ja kuinka niitä voidaan lievittää. Vaikutusten selvittäminen tulee tehdä riittävässä yhteistyössä alueen paliskuntien kanssa ottaen huomioon lähialueilla vireillä olevat muut turvetuotantohankkeet ja niiden yhteisvaikutukset porotaloudelle. Yhteysviranomaisen pitää paliskuntien lausunnossaan esittämää jatkuvaa neuvottelumenettelyä kannatettavana toimintatapana hankkeen mahdollisesti toteutuessa.

Liikenne

Ohjelmassa on esitetty arvioitavan turpeen kuljetuksista aiheutuvan liikenteen määrä ja jakaantuminen eri tieosuuksille vuotuisen tuotannon perusteella sekä selvittävän nykyisten liikenneväylien soveltuvuus toiminnasta aiheutuvalla liikenteelle. Arviointiin sisältyy myös haitallisten vaikutusten vähentämistä koskevien toimien tarkastelu. Yhteysviranomaisen toteaa, että liikenteellisiä yhteisvaikutuksia lähialueen muiden turvetuotantohankkeiden kanssa Ylä-Koirasuo mukaan lukien tulee tarkastella Tiehallinnon lausunnossa esitetysti ottaen erityisesti huomioon kevyen liikenteen turvallisuuden liittyvät asiat.

Ilmasto

Arviointiohjelmassa on toteamus, että ilmastovaikutuksia arvioidaan yleispiirteisesti olemassa olevan tutkimustiedon perusteella. Ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain 2 §:n mukaan hankkeen ympäristövaikutuksista tulee arvioida mm. vaikutuksia ilmaan ja ilmastoon. Pohjois-Pohjanmaan luonnonsuojelupiiri ry painottaa lausun-

nossaan ilmastovaikutusten selvittämisen tärkeyttä. Koska turvetuotantotoiminta vaikuttaa kasvihuonekaasupäästöihin, yhteysviranomaisen katsoo, että nämä vaikutukset on syytä selvittää asiaa koskevien uusimpien tutkimustulosten pohjalta ja riittävässä määrin tarkastella hankkeesta aiheutuvien päästöjen merkitystä ilmastonmuutoksen kannalta.

Jälkikäyttö

Ohjelman hankekuvauksessa todetaan, että maanomistaja tai uusi vuokralainen valitsee alueelle sopivimman jälkikäyttömuodon, joita voisivat olla esimerkiksi metsitys tai viljely. Ruokohelppi mainitaan esimerkkinä viljelykasveista. Vapo Oy:n omistuksessa hankealueesta on 234 ha ja vuokrattua 65 ha.

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos korostaa lausunnossaan turvetuotantoalueiden jälkikäyttömuotojen tärkeyttä ja niiden tarkempaa huomioimista jo ympäristöarviointiohjelmassa. Oulunkaaren ympäristölautakunta ja paliskunnat esittävät lausunnoissaan tuotannosta poistuvien alueiden palauttamista soistamalla luonnontilaansa.

Yhteysviranomaisen esittää, että Ruostesuon kohdalla on tarkasteltava eri jälkikäyttömuotojen soveltuvuutta alueelle ja niiden vaikutuksia mukaan lukien alueen käyttö vesien pidättämiseen ja valumien tasaamiseen. Arviointiselostuksessa olisi syytä esittää tavoite alueen jälkikäytölle, joka mahdollisesti tulisi ottaa huomioon jo tuotantoalueen kuntoonpanon suunnittelussa.

Epävarmuustekijät ja oletukset

Kaikkeen selvityksissä ja arvioinneissa käytettävään tietoon ja menetelmiin liittyy epävarmuutta, joka vaikuttaa arvioinnin lopputuloksen luotettavuuteen. Epävarmuustekijöiden olemassaoloa ja niiden vaikutusta arvioinnin tuloksiin on tarkasteltava riittävän monipuolisesti arviointiselostuksessa.

Haitallisten vaikutusten vähentäminen ja vaikutusten seuranta

Hankesuunnittelun lähtökohtana on parhaan käyttökelpoisen tekniikan sekä ympäristön kannalta parhaan käytännön soveltaminen. Ympäristövaikutusten arvioinnin aikana etsitään mahdollisuuksia vähentää hankkeesta aiheutuvia haitallisia vaikutuksia. Arviointiselostuksessa tulee riittävässä määrin tarkastella niitä toimenpiteitä, joilla voidaan lieventää merkittävimpiä vaikutuksia, mm. vaikutuksia luonnonympäristöön ja luonnon monimuotoisuuteen eliöstö mukaan lukien sekä vaikutuksia ihmisiin.

Ohjelman mukaan arviointiselostukseen laaditaan hankkeen vaikutusten seuraamiseksi suunnitelma, joka tehdään arvioitujen vaikutusten ja niiden merkittävyyden perusteella. Seurantaohjelmaa tarkennetaan lupahakemusvaiheessa ja edelleen lupaehtojen mukaiseksi.

Osallistumis- ja tiedotussuunnitelma

Kansalaisten ja eri intressiryhmien kuulemista ja vaikutusmahdollisuuksia sekä asiasta tiedottamista on kuvattu ohjelmassa kattavasti. Ohjelman ja myöhemmin arviointiselostuksen nähtävillä pitämistä ei ole selkeästi kerrottu. Ohjelman osalta asia on

esitetty edellä tämän lausunnon ao. kohdassa. Arviointimenettelyn osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia voidaan pitää riittävinä.

Arviointimenettelyn aikataulu

Ohjelman tiivistelmäosassa hankkeen YVA-menettely todetaan tehtävän vuosien 2009 – 2010 aikana. Ohjelman luvussa 10 ympäristövaikutusten arviointiselostuksen arvioidaan valmistuvan syksyllä 2009. Ottaen huomioon tässä lausunnossa esitetyt näkökohdat ohjelman aikataulua voidaan pitää tiukkana. Arviointien pohjaksi laadittavien selvitysten tekemiseen, arviointiin ja tulosten raportointiin on syytä varata riittävästi aikaa.

Johtopäätökset

Ruostesuo sijaitsee Livojoen valuma-alueella, jossa ei vielä toistaiseksi ole ollut turvetuotantoa. Arviointiselostuksessa on arvioitava hankkeen toteuttamista ja vaikutuksia siltä kannalta, että Livojoki on maakuntakaavassa merkitty arvokkaaksi vesistöksi. Livojoen vesistöalueelle suunnitteilla olevien turvetuotantohankkeiden yhteisvaikutuksia on tarkasteltava arviointiselostuksessa ottaen huomioon vesistöalueen muu kuormitus. Vaikutusten arviointi on ajallisesti ulotettava riittävän pitkälle jälkikäyttövaiheen osalle.

Vesistövaikutuksia on arvioitava veden laatutekijöiden lisäksi vaikutuksina vesistön ekologiseen tilaan. Vesienhoitosuunnitelmassa Livojoen tila on luokiteltu erinomaiseksi. Hankkeen vaikutuksia on tarkasteltava suhteessa vesienhoitolain mukaisiin tavoitteisiin vuoteen 2015, joiden mukaan Livojoen vesistön tilan tulee säilyä erinomaisena.

Tiedot kalastosta ja niiden elinympäristöistä sekä kalastuksesta on hankittava kattavasti vaikutusalueelta. Tarpeen mukaan on tehtävä täydentäviä selvityksiä, esimerkiksi koe- tai sähkökoekalastuksin ja haastatteluin.

Livojoessa ja sen eräissä sivupuroissa esiintyy suojeltua jokihelmisimpukkaa eli raakua. YVA-menettelyssä jokihelmisimpukan 1990-luvulla tehty kartoitus on päivitettävä, koska kanta on Livojoen kunnostuksen, veden laadun paranemisen ja taimenen lisääntymisen takia saattanut vahvistua.

Tehtyjen kasvillisuus- ja linnustoselvitysten tietoja on täydennettävä siten, että alueella esiintyvistä lajeista ja niiden runsaudesta saadaan luotettavat tiedot. Pesimälinnuston lisäksi suon merkitystä muuttolintujen levähdys- ja ruokailualueena sekä metsäkanalintujen elinympäristönä tulee selvittää.

Hankealueen merkitys porotaloudelle ja turvetuotannon vaikutukset kyseiselle elinkeinolle tulee selvittää riittävän laajasti yhteistyössä alueen paliskuntien kanssa.

Livojoen huomattava virkistyskäyttöarvo tuodaan esiin useissa yhteysviranomaiselle tulleissa kannanotoissa. Arvioinnissa tulee esimerkiksi haastatteluin tai asukaskyselyn yhteydessä selvittää, mikä merkitys mm. Ruostesuolla ja Livojoella on lähi-seudun vakituksille ja loma-asukkaille heidän elinympäristössään ja virkistyskäytösään.

Arviointiselostuksessa on esitettävä YVA-asetuksen (713/2006) 10 §:n edellyttämällä tavalla selvitys siitä, miten yhteysviranomaisen lausunto arviointiohjelmasta on otettu huomioon. Mainitun pykälän mukaan arviointiselostuksesta tulee myös laatia yleistäjuinen ja havainnollinen yhteenveto arviointiohjelmassa esitetyistä tiedoista.

Muuta huomioon otettavaa

Arviointiselostus liitteineen tulee toimittaa yhteysviranomaiselle myös sähköisessä muodossa; yksittäisen tiedoston koko saa verkkopalvelua varten olla enintään 5 Mt.

YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNNOSTA TIEDOTTAMINEN

Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus lähettää yhteysviranomaisen lausunnon hankkeesta vastaavalle. Yhteysviranomaisen toimittaa hankevastaavalle kopiot arviointiohjelmasta annetuista lausunnoista ja mielipiteistä. Alkuperäiset lausunnot säilytetään ja arkistoidaan Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksessa.

Yhteysviranomaisen lausunto lähetetään tiedoksi lausunnonantajille ja mielipiteen esittäjille. Lausunto on nähtävillä Pudasjärven, Yli-Iin ja Iin kunnanvirastoissa ja pääkirjastoissa sekä Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksessa, myös sähköisenä osoitteessa www.ymparisto.fi/ppo > Ympäristövaikutusten arviointi YVA ja SOVA > vireillä olevat YVA-hankkeet.

Suoritemaksu

4370 €

Maksun määräytymisen perusteet

Maksu määräytyy alueellisen ympäristökeskuksen maksullisia suoritteita koskevan asetuksen (1387/2006) mukaisesti: lausunto arviointiohjelmasta, kun hanke tai sen vaikutukset ulottuvat yhden kunnan alueelle.

Oikaisun hakeminen maksuun

Maksuvelvollinen, joka katsoo, että lausunnosta perittävän maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia siihen oikaisua. Lausunnon liitteenä ovat ohjeet maksua koskevan oikaisuvaatimuksen tekemiseen.

Ympäristönsuojelupäällikkö

Juhani Kaakinen

Vanhempi insinööri

Aulis Kaasinen

Liite Maksua koskeva muutoksenhaku

Tiedoksi Ympäristöministeriö
Suomen ympäristökeskus
Aitto-ojan kalaveden osakaskunta sekä Aittojärven kyläseura ry
lin kunta
Kainuun TE-keskus, kalatalouden toimintayksikkö
Livokas ry.
Livon yhteisen alueen osakaskunta
Metsähallitus, Pohjanmaan luontopalvelut
Oulun lääninhallitus, sosiaali- ja terveystoimisto
Pohjois-Pohjanmaan liitto
Pohjois-Pohjanmaan luonnonsuojelupiiri
Pudasjärven kaupunki
Pudasjärven Livon paliskunta
Pudasjärven paliskunta
Pudasjärven luonnonsuojeluyhdistys ry
Tiehallinto, Oulun tiepiiri
Yli-lin kunta

MAKSUA KOSKEVA OIKAISUVAATIMUSOSOITUS

Oikaisuvaatimusviranomainen

Maksuvelvollinen, joka katsoo, että maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia oikaisua **Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskukselta**.

Oikaisuvaatimusaika

Oikaisuvaatimus on toimitettava ympäristökeskukselle **kuuden (6) kuukauden kuluessa** maksun määräämisestä.

Oikaisuvaatimuskirjelmän sisältö ja allekirjoittaminen

Oikaisuvaatimuskirjelmässä on ilmoitettava:

- oikaisua vaativan nimi, kotikunta ja postiosoite
- ympäristökeskuksen päätös, jonka maksua vaaditaan muutettavaksi, alkuperäisenä tai kopiona
- oikaisu, joka maksuun vaaditaan
- oikaisuvaatimuksen perustelut.

Oikaisuvaatimuskirjelmä on oikaisua vaativan, laillisen edustajan tai asiamiehen allekirjoitettava. Jos oikaisua vaativan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä taikka jos oikaisuvaatimuksen laatija on joku muu henkilö, oikaisuvaatimuskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi, postiosoite ja kotikunta.

Oikaisuvaatimuskirjelmän perille toimittaminen

Oikaisuvaatimuskirjelmä on toimitettava Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksen kirjaamoon. Oikaisuvaatimuskirjelmän voi toimittaa henkilökohtaisesti tai valtuutetun asiamiehen välityksellä. Sen voi omalla vastuulla lähettää myös postitse, lähetin välityksellä, telekopiona tai sähköpostina. Oikaisuvaatimuskirjelmä on toimitettava niin ajoissa, että se on perillä viimeistään oikaisuvaatimusajan viimeisenä päivänä ennen ympäristökeskuksen aukioloajan päättymistä.

Oikaisuvaatimuskirjelmän toimittamisesta telekopiona tai sähköpostina säädetään tarkemmin sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003)

Yhteystiedot

Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksen
postiosoite: PL 124, 90101 Oulu
käyntiosoite: Veteraanikatu 1, 90100 Oulu
puhelin 020 690 171 (asiakaspalvelu)
telekopio 020 490 6305
sähköposti kirjaamo.ppo@ymparisto.fi
virka-aika 8.00 - 16.15